

**Keskkonnaministri määruse
„Rapla maakonna looduse üksikobjektide kaitse alt väljaarvamine”**

SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Keskkonnaministri määrus „Rapla maakonna looduse üksikobjektide kaitse alt väljaarvamine” on ette valmistatud looduskaitseaduse (edaspidi *LKS*) § 10 lõike 6 alusel.

Eelnõukohase määrusega arvatakse kaitse alt välja 12 Rapla maakonnas asuvat looduse üksikobjekti, mis on minetanud oma looduskaitseväärtuse või hävinud. Loodusobjektide kaitse alt väljaarvamisele ja vastavate kaitse alla võtmise otsuste kehtetuks tunnistamisele kohaldatakse looduskaitseaduse § 13 lõike 1 kohast menetlust.

Keskkonnaministri määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti kaitse planeerimise büroo kaitse planeerimise spetsialist Marica-Maris Paju (tel 5336 5805, e-post maris.paju@keskkonnaamet.ee), eelnõu vastavust looduskaitseadusele ja seletuskirja nõuetekohast vormistust on kontrollinud Keskkonnaameti looduskaitse osakonna kaitse planeerimise büroo juhtivspetsialist Eleri Laidma (tel 5304 7558, e-post eler.laidma@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti üldosakonna jurist Maiu Paloots (tel 5349 4399, e-post maiu.paloots@keskkonnaamet.ee) ja keeleliselt on toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee). Keskkonnaministeeriumi kontaktisik eelnõu ministeeriumitevahelisel kooskõlastamisel ja kinnitamisel on Piret Palm, (tel 626 0730, e-post piret.palm@envir.ee).

Käesoleva määruse ettevalmistamisel töötati läbi teadaolevad loodusobjektide kaitse alla võtmise dokumendid ning 2017. aasta aprillist augustini inventeeriti kõik 1. aprill 2017. aasta seisuga keskkonnaregistris olevad Rapla maakonna praegustes piirides asuvad kaitstavad looduse üksikobjektid, mille kohta on keskkonnaregistris kaardimaterjal. Välitööd objektide seisundi ja olemasolu hindamiseks tegid Keskkonnaameti spetsialistid Marica-Maris Paju, Sander Laherand, Reet Reimann ja Kristel Tatsi.

2. Eelnõu sisu, kaitse alt väljaarvamise põhjendus

Määruses käsitletud objektid on kaitse alla võetud enne Eesti Vabariigi taasiseseisvumist asjaomase ametiasutuse otsuse või käskkirjaga. Tulenevalt Eesti NSV Ülemnõukogu 23. veebruari 1990. a otsuse „Eesti NSV seaduse „Eesti looduse kaitse kohta” kehtestamine” punktist 4 laieneb alates 15. märtsist 1990. a looduse kaitse ja kasutamise seotud suhetele, mis on tekkinud enne 15. märtsi 1990. a, Eesti NSV seaduse „Eesti looduse kaitse kohta” kehtivus. 9. juulil 1994. a jõustunud kaitstavate loodusobjektide seaduse § 30 lõige 6 sätestas, et kõik enne nimetatud seaduse jõustumist moodustatud kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord jäävad kehtima kuni nimetatud seadusega sätestatud korras uue kaitse-eeskirja rakendamiseni niivõrd, kui võrd need ei ole vastuolus kehtiva seadusega. Sisuliselt annab sama regulatsiooni ka kehtiva looduskaitseaduse § 91 lõige 1, mille kohaselt enne selle seaduse jõustumist kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord jäävad kehtima kuni nimetatud seaduse alusel uue korra kehtestamiseni või kaitsekorra kehtetuks tunnistamiseni. Looduskaitseaduse § 13 lõikest 1 tulenevalt kohaldatakse loodusobjekti kaitse alla võtmise otsuse kehtetuks tunnistamisel sama

seaduse §-des 8 ja 9 loodusobjekti kaitse alla võtmise kohta sätestatud. Looduskaitse seaduse § 10 lõike 6 kohaselt võtab looduse üksikobjekti kaitse alla keskkonnaminister ning lähtudes eeltoodust ja haldusmenetluse seaduse § 68 lõikest 2 tunnistab senise kaitse-eeskirja või kaitsekorra kehtetuks samuti keskkonnaminister. Üksikobjektid on kaitse alla võetud eri aegadel eri taseme otsustega, seega tunnistatakse kehtetuks kõik määruses nimetatud kaitse alt väljaarvatavate üksikobjektide kaitse alla võtmist puudutavate otsuste vastavad osad.

Tabel 1. Rapla maakonna looduse üksikobjektide kaitse alt väljaarvamise põhjendused.

KR – keskkonnaregister, EO – eraomandis olev maa, MO – munitsipaalomandis olev maa, RO – riigimandis olev maa, JRO – jätkuvalt riigi omandis olev maa

Nr	Objekt KR kood, nimi ja paralleelnimi KR-s	Asukoht	Põhjendus
1.	Angerja põlispuud KLO4000563	Kohila vald, Angerja küla	<p>Angerja põlispuud on jäänuk 1959. aastal kaitse alla võetud endisest Angerja mõisa pargist. Juba 1964. aastal olid pargi asemel kaitse all Angerja põlispuude grupp (mõlemad kohaliku tähtsusega objektina). Selline tüübi muutus viitab objekti degradeerumisele.</p> <p>Puuduvad andmed 1959. aastal kaitse alla võetud pargi suuruse kohta, kuid aktis on märges, et pargis leidub põlispuud ümbermõõduga kuni 320 cm. 1964. aasta aktis puuduvad andmed kaitse alla võetud põlispuude arvu ja mõõtmete kohta, samuti põhjendus, miks muudeti objekti nime.</p> <p>KR-s on objekti pindalaks loetud 0,5 ha ja see on kaardile kantud punktobjektina. Looduses kasvab suuri puid endise Angerja mõisa pargi alal, mis asus ajalooliselt linnuse varemete ümber ja vallikraavi nõlvadel (EAA.3724.4.7 leht 1). Mõisa hooned on kõik hävinud ja ei ole võimalik öelda, kas mõni praegu alal kasvavatest puudest võis kompositsiooniliselt olla seotud vaadetega peahoonest. Alles on vaid keskaegse vasallilinnuse varemed, mis on arhitektuurimälestis (reg nr 15230).</p> <p>Kultuurimälestiste riikliku registri andmetel oli 1970. aastate ülevaatusel ajal haljastus „ilmekas”, kuid ei täpsustata, mida see tähendas. 2017. aasta suvel ei olnud park tuvastatav. Alal kasvab suurel hulgal erivanuselisi isekülvseid lehtpuuid, kuid puuduvad märkimisväärsed põlispuud ja põlispuude jäänused (tüükad, kannud), mis võimaldaks hinnata kunagiste põlispuude arvu ja asukohta.</p>

			<p>Alal ei ole ühtegi erakordsete mõõtmetega puud, mis kvalifitseeruks kaitsealuseks looduse üksikobjektiks ja alal ei ole looduskaitselist väärtust ka puistuna, mistõttu arvatakse Angerja põlispuud riikliku kaitse alt välja.</p> <p>Objekt asub osaliselt eramaal ja osaliselt munitsipaalmaal. KR-s on põlispuude rühma ulatuseks märgitud 0,5 ha, kuid piiranguvööndite kihil on tegu punktobjekti piiranguvööndiga 0,77 ha. Sellest on 0,12 ha MO ja 0,65 ha EO.</p>
2.	ENSV TA Geoloogia Instituudi rändkivide kolleksioon (Mardi rändrahnud) KLO4001047	Rapla vald, Pirgu küla	<p>Rahnud on kaitse alla võetud 1964. aastal kohaliku tähtsusega objektina. Need asuvad geoloog Endel Rähni (1917–1994) suvekodu õues. Rahnude täpne arv ei ole teada, kuid „Ürglooduse raamatu” andmetel on 39 neist suured rahnud kõrgusega ligikaudu 1,5 m ja übermööduga kuni 10 m. Suurim rahn on 2,1 m kõrge ja selle übermööd on 7,3 m. Koostiselt on rahnud gneissid ja graniidid.</p> <p>Kuigi erineva kivimilise koostisega rändrahnud moodustavad kolleksiooni, on need teisaldatud oma algsest asukohast ja seega puudub neil otsene looduskaitse (teaduslik) väärtus. KR-s objekti pindala puudub. Ükski kividest ei ole märkimisväärsete mõõtmetega, mistõttu ei ole otstarbekas ka mõne kivi eraldiseisva loodusobjektina kaitse alla võtmine. Kolleksiooni ajaloolis-kultuuriline väärtus on pigem marginaalne ja rahnude teaduslik väärtus on looduslikust asukohast teisaldamise tõttu kadunud. Kuna rahnudel puudub teaduslik väärtus ja need on koduõue dekoratiivsed elemendid, arvatakse objekt riiklike kaitsealuste loodusobjektide nimekirjast välja.</p> <p>Objekt asub eramaal. KR-s piiranguvööndite kihil on tegu punktobjekti piiranguvööndiga 0,77 ha.</p>
3.	Ilmandu-Sepa pärn KLO4000348	Märjamaa vald, Kesu küla	<p>Pärn võeti kaitse alla 1964. aastal kohaliku tähtsusega objektina.</p> <p>KR andmetel oli puu seest pehkinud ja üks haru murdunud juba 1997. aasta ülevaatusel. 2019. aasta detsembris pärna seni elus olnud haru murdus ja KeA andis nõusoleku tüüka eemaldamiseks.</p> <p>Pärn on hävinud, mistõttu objekt arvatakse</p>

			riikliku kaitse alt välja. Puu kasvas eramaal (0,77 ha).
4.	Juuru saar KLO4000198	Rapla vald, Juuru alevik	Juuru saar võeti kaitse alla 1959. aastal vabariikliku tähtsusega objektina. EELIS-e andmetel hävis puu 1991. aasta suve lõpus (KR-s objekti piiranguvööndi ulatus puudub) ja sellest ei ole midagi (kändu/tüügast vmt) säilinud, mistõttu objekt arvatakse riikliku kaitse alt välja. Puu kasvas eramaal.
5.	Lõhkisekivi mäe kivikülv KLO4000528	Rapla vald, Kalevi küla	Objekt võeti kaitse alla 1961. aastal kohaliku tähtsusega objektina. Geoloog Enn Pirruse andmetel on Lõhkisekivi mäe kivikülv tehislik, st inimtekkeline. Arvatavasti on kivid kokku kogutud selleks, et neid tarbekivideks kasutada (E. Pirrus. 2009. Eestimaa suured kivid). Kivide arv ei ole teada, sest need on alale kokku kuhjatud pikema aja vältel. Alal puuduvad tähelepanuväärse suurusega rahnud, tegu on suhteliselt väikeste põllukividega. Kivid on eemaldatud oma algsest asukohast ja asuvad praeguseks metsastunud alal laiali. Seetõttu puudub neil teaduslik väärtus ja kivikülv arvatakse riikliku kaitse alt välja. Objekt asub ühel eramaaüksusel. KR-s on kivikülvi ulatuseks märgitud 2 ha, kuid piiranguvööndite kihil on tegu punktobjekti piiranguvööndiga 0,77 ha.
6.	Peetri mägimännid KLO4000568	Rapla vald, Raikküla küla	Mägimännid võeti kaitse alla 1959. aastal kohaliku tähtsusega puudegrupina. 2017. aasta aprilliks olid puud kuivanud võradesse kasvanud noorte puude ja lehtpõõsaste tõttu. Säilinud on üksikud elusad oksad. Kuna tegu on haljastuses tavalise võõrliigiga, siis puudub kuivanud puudel ja vähestel säilinud elusatel okstel looduskaitse väärtus, ning mägimännid arvatakse riikliku kaitse alt välja. Puud kasvasid eramaal. KR-s piiranguvööndite kihil on tegu punktobjekti piiranguvööndiga 0,77 ha.
7.	Pipra põlispuud KLO4000571	Märjamaa vald, Päärdu küla	Pipra põlispuud võeti kaitse alla 1964. aastal kohaliku tähtsusega objektina. Põlised tammed ja pärnad võeti kaitse alla, et tähistada revolutsionäär M. Aitsami elupaika. Puud on hävinud erineval ajal. 2016. aasta ülevaatusel olid säilinud üksikud tüükad (liiki ei ole

			<p>võimalik määrata), millel puudub looduskaitseväärus, ning objekt arvatakse riikliku kaitse alt välja.</p> <p>Puud kasvasid eramaal. KR-s piiranguvööndite kihil on tegu punktobjekti piiranguvööndiga 0,77 ha.</p>
8.	Pühajõe allikas KLO4000554	Märjamaa vald, Sõtke küla	<p>Allikas võeti kaitse alla 1958. aastal kohaliku tähtsusega objektina (Pühajõe allikad).</p> <p>Kohaliku elaniku sõnul on allikas pärast maaparandustöid Nõukogude Liidu ajal enamasti kuiv ning voolab vähesel määral ainult varakevadel ja hilissügisel. Allikas asub koduõues elamu ukse ees (ca 10 m trepist) ja on osaliselt kasutatav kodumajapidamise veevarustuses (allikas on seotud puurkaevuga). Allikas on veeregistriobjekt ja selle kaitse on tagatud looduskaitseaduse § 37 (kalda piiranguvöönd 50 m, ehituskeeluvöönd 25 m) ja veeseaduse § 29 (veekaitsevöönd 10 m) kaudu.</p> <p>Allikal on ajaloolis-kultuuriline väärtus, sest allikat peetakse ajalooliseks Pühajõe alguseks, samuti on allikat peetud ohvriallikaks, kuid see ei ole kultuurimälestiste riiklikus registris. Muinsuskaitseameti algsel hinnangul (13.08.2018 kiri 1.1-7/1844) ei olnud allika kohta piisavalt ajaloolist teavet, et kaaluda allika muinsuskaitse alla võtmist, kuid lõplikuks otsustamiseks viidi läbi täiendav inventuur (J. Metssalu jt), mille alusel tehti ettepanek moodustada kompleksne muinsuskaitseala, mis hõlmaks Pühajõe allika, osa Pühajõest ning läheduses asuva Püha mäe. Kogu ettepanek on tunduvalt suurem praegusest allika kaitsevööndist.</p> <p>Seoses allika vooluhulga, mis on üks peamine allika kaitseväärtusi, drastilise vähenemise ja allikajärve kuivamisega maaparanduse tagajärjel ning esteetilisuse kadumisega on kaitseväärtus kahanenud olulisel määral. Inventuurist (lk 104) selgub, et maaomaniku soovil oli 2017/2018 aastal allika ja allikatiigi põhi buldooseri puhastatud, mistõttu objekt on olulise inimõjuga ja ei ole enam looduslik seisus. Allikas (koos allikajärvega) arvatakse riikliku kaitse alt välja.</p>

			Objekt asub eramaal. KR-s on piiranguvööndi ulatus 0,8 ha.
9.	Ranga kadakas KLO4000324	Rapla vald, Lipa küla	<p>Kadakas võeti kaitse alla 1961. aastal kohaliku tähtsusega objektina. Puu murdus 21. sajandi alguses lume raskuse all. Madalal tüvetüükal on säilinud üks elus oks, millel puudub looduskaitse väärtus, ja seetõttu arvatakse kadakas riikliku kaitse alt välja.</p> <p>Kadakas kasvas eramaal. KR-s piiranguvööndite kihil on tegu punktobjekti piiranguvööndiga 0,77 ha.</p>
10.	Rapla orjakivi KLO4000585	Rapla vald, Ridaküla küla	<p>Kivi võeti kaitse alla 1961. aastal kohaliku tähtsusega objektina. Selle übermõõt (alla 10 m), pikima telje pikkus (alla 3 m) ja kõrgus (alla 1 m), on tuginedes „Suurte rändrahnude kirjeldamise juhendile“ (H. Viiding, 1986, lk 23–24) liiga väike, et nimetada orjakivi suureks rahnuks. Tegu on pigem keskpäraste mõõtmetega kiviga. Seetõttu puudub kivil looduskaitse väärtus ja see arvatakse riikliku looduskaitse alt välja. Rapla orjakivil on ajaloolis-kultuuriline väärtus, sest see on ohvikivi (lohuga kivi, arheoloogiamälestis nr 12215), ning selle kaitse on jätkuvalt tagatud muinsuskaitse seaduse alusel.</p> <p>Kivi asub JRO maal. KR-s piiranguvööndite kihil on tegu punktobjekti piiranguvööndiga 0,77 ha.</p>
11.	Siimu-Miku pärn KLO4000243	Rapla vald, Ridaküla küla	<p>Pärn on kaitse alla võetud 1961. aastal kohaliku tähtsusega objektina. KR andmetel on objekt hävinud teadmata ajal ja sellele ei ole määratud piiranguvööndit. KR-s märgitud asukohal ei olnud ülevaatusel ühtegi suurte mõõtmetega pärna ega tüügast või kändu, mistõttu arvatakse objekt riikliku kaitse alt välja.</p> <p>Puu kasvas eramaal. KR-s piiranguvööndi ulatus puudub.</p>
12.	Tuberiku vaher KLO4000580	Kehtna vald, Pae küla	<p>Vaher on kaitse alla võetud 1961. aastal kohaliku tähtsusega objektina. Puu on hävinud teadmata ajal. KR-s märgitud asukohas ei kasva ühtegi suuremõõtmelist vahtrat, samuti puudub känd või tüügas, mille järgi tuvastada puu kunagine asukoht, mistõttu arvatakse objekt riikliku kaitse alt välja.</p> <p>Puu kasvas eramaal (EO 0,63 ha) ja piiranguvöönd ulatus ka riigimaale (teemaa, 0,14 ha). KR-s piiranguvööndite kihil on tegu</p>

			punktobjekti piiranguvööndiga 0,77 ha.
--	--	--	--

Käesoleva määruse ettevalmistamisel töötati läbi teadaolevad loodusobjektide kaitse alla võtmise dokumendid ning 2017. aasta aprillist augustini inventeeriti kõik 1. aprill 2017. aasta seisuga keskkonnaregistris olevad Rapla maakonna praegustes piirides asuvad kaitstavad looduse üksikobjektid, mille kohta on keskkonnaregistris kaardimaterjal.

Määruses käsitletavaid Rapla maakonnas asuvaid üksikobjekte on 12, neist üks objekt asub osaliselt nii era- kui ka munitsipaalmaal, kaheksa objekti asuvad/asusid ainult eramaal (sh kahel objektil puudub piiranguvöönd), üks objekt asub era- ja riigimaal ning üks objekt asub JRO maal. Piiranguvööndite pindala kokku on 7,67 ha, sellest 6,6 ha on eraomanduses olev maa, 0,14 ha on riigiomanduses olev maa, 0,12 ha on munitsipaalmaa ja 0,77 ha on jätkuvalt riigiomanduses olev maa. Kohila vallas arvatakse kaitse alt välja 0,77 ha, Märjamaa vallas 2,34 ha, Kehtna vallas 0,77 ha ja Rapla vallas 3,85 ha.

3. Menetluse kirjeldus

Eelnõukohase määruse menetlus viidi läbi keskkonnaministri 13.06.2019. a käskkirjaga nr 1-2/19/431 algatatud haldusmenetluses.

Keskkonnaministri määruse „Rapla maakonna looduse üksikobjektide kaitse alt väljaarvamine” avalik väljapanek toimus 26.08.2019 kuni 09.09.2019 Keskkonnaameti Rapla kontoris, Kehtna, Kohila, Märjamaa ja Rapla Vallavalitsuses. Teade avaliku väljapaneku kohta ilmus väljaandes Ametlikud Teadaanded (teadaanne nr 1511486), üleriigilise levikuga ajalehes Postimees (24.08.2019) ja maakondliku levikuga ajalehes Raplamaa Sõnumid (28.09.2019), samuti eelnimetatud kohalike omavalitsuste kodulehel ning Keskkonnaameti kodulehel. Keskkonnaamet tegi ettepaneku arutada asja ilma avaliku aruteluta. Teates oli märkus, et vastava ettepanekuta avalikku arutelu ei korraldata. Ühtegi soovi korraldada avalik arutelu ei esitatud ja avalikku arutelu ei toimunud.

LKS § 9 kohase kaitse alt välja arvamise menetluse käigus saadeti kahekümne kuuele kinnisasja omanikule avaliku väljapaneku kohta väljastusteatega teade, millele oli lisatud määruse eelnõu ja info, et seletuskirjaga on võimalik tutvuda elektroonselt KeA kodulehel või kodaniku sooviavalduse korral saadetakse see talle kas e-posti aadressile või paberkanalil kodusele aadressile. Ühtegi sooviavaldust seletuskirja saada ei laekunud.

Omniva tagastas hoiutähtaja möödumisel KeA-le kaks kirja, millele adressaat järele ei läinud. Kuna meedia erinevates infokanalites avaldati KeA teade, millised objektid kaitse alt välja arvatakse ja kus saab menetluses olevate objektidega tutvuda, ning määrusega kaotatakse piirangud looduskaitseväärtuse kaotanud objektidelt, mitte ei kehtestata uusi piiranguid, otsustas KeA mitte korraldada täiendavat avalikku väljapanekut ja KeA loeb, et looduse üksikobjektide kaitse alt väljaarvamisest on piisavalt teavitatud.

Määruse eelnõu ja seletuskiri saadeti e-kirjaga Kehtna, Kohila, Märjamaa ja Rapla Vallavalitsusele, Maanteeametile, Muinsuskaitseametile ja riigimaa haldajale Riigimetsa Majandamise Keskusele. Keskkonnaamet tegi kirjas ettepaneku arutada asja ilma avaliku aruteluta, lisatud oli mäрге, et vastava ettepanekuta avalikku arutelu ei korraldata ja kui Keskkonnaamet ei ole tähtaja jooksul postitatud vastust saanud, loetakse menetluseosaline eelnõuga nõusolevaks. Maanteeamet teatas kirjalikult, et vastuväited ja ettepanekud puuduvad. Muinsuskaitseametilt laekus ettepanek, milles paluti mitte arvata kaitse alt välja kolme objekti.

Maaomanikelt ning teistelt asjasse puutuvatelt isikutelt ja asutustelt laekunud märkused ja ettepanekud on esitatud tabelis 2.

Tabel 2. Maaomanikelt laekunud seisukohad vastuseks Keskkonnaameti poolt avalikustamise ja väljapaneku perioodil väljasaadetud kirjadele

Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
Kodanik K.K	Kodanik avaldas arvamust, et tema talu maadel asuval kivide kollektsioonil (Mardi rändrahnud) on väga suur kultuuriline, ajalooline ja muinsusväärtus hoolimata sellest, et rahnud on praeguses asukohas inimtegevuse tulemusel. Kodanik pidas vajalikuks pikemat avaliku väljapaneku perioodi, sest viibis väljapaneku ajal kodust eemal.	<p>Kodanikule selgitati, miks loodusobjektid kaitse alla võetakse või kaitse alt välja arvatakse ja milles seisneb objektide väärtus, sh kui loodusobjektil puuduvad kaitse alla võtmise eeldused, st väärtused puuduvad või on hävinud, siis loodusobjekti riikliku kaitse all hoidmine ei ole põhjendatud. Lisaks selgitati, et kuigi Mardi rändrahnude kollektsiooni hulka kuuluvad erineva kivimilise koostisega rändrahnud, on need teisaldatud oma algsest asukohast ja seega puudub neil üleriigiline looduskaitse (teaduslik) väärtus.</p> <p>Kodanikule selgitati avaliku väljapaneku korda ning lisati, et Keskkonnaamet arvestab üldjuhul ka hilinenud täienduste ja ettepanekutega, kui need on põhjendatud.</p>

<p>Muinsuskaitse- amet</p>	<p>Muinsuskaitseametilt laekus ettepanek, milles paluti mitte arvata kaitse alt välja Nurtu pärna, Vetla Pühaallikat ja Pühajõe allikat, sest neil objektidel on ajaloolise loodusliku pühapaiga tunnused, kuid nende kohta ei ole veel tehtud põhjalikumat analüüsi.</p>	<p>Nurtu pärna algne puu on hävinud, st ei ole olemas looduskaitse seisukohast olulisemat kriteeriumi. Arvestades, et puu kohta on dokumenteeritud rikkalik pühakspidamine ning pärnal on kasvamas kaks juurevõsu, mis Muinsuskaitse ameti arvamusel võivad tulevikus edasi kanda paiga ja puu pühadust, nõustus Keskkonnaamet puu jätkuva kaitse alla jätmisega, kuni piirkonna ajalooliste pühapaikade inventuur on tehtud ja selgub kas puul on väärtus muinsuskaitseaduse tähenduses ning see võetakse kultuurimälestisena arvele.</p> <p>Pühajõe allikas ja Vetla allikas on maaparanduse käigus rikutud, st nende vooluhulk, mis on üks peamisi allikate kaitseväärtusi, on olematu, ja allikatel puudub väljavool. Samuti puudub allikatel esteetiline looduslik välimus. Paikade kohta ei ole ka ulatuslikku pärimust. Arvestades, et Pühajõe allikast puudub veevool, allikalehter asub koduõues elamu välisuksest umbes 10 m kaugusel ja allikasse on paigutatud veepump, st allikal ja selle lähiümbrusel on tugev inimõju, ei pea Keskkonnaamet õigustatuks Pühajõe allika edasist riiklikku kaitset looduse üksikobjekti tähenduses. Pühajõe allika osas jätkatakse kaitse alt välja arvamise menetlust. Kuigi ka Vetla allikas on rikutud, nõustub Keskkonnaamet selle jätkuva kaitse alla jätmisega, kuni piirkonna ajalooliste pühapaikade inventuur on tehtud ja selgub, kas allika ümbruses esines arheoloogilisi leide ning kas sel on väärtus muinsuskaitseaduse tähenduses ja allikas võetakse kultuurimälestisena arvele.</p>
--------------------------------	---	---

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Euroopa Liidu õigus ei reguleeri otseselt määruse eelnõus käsitletud küsimusi.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Maamaksuseaduse § 4 lõike 2 kohaselt makstakse looduskaitseaduse §-s 31 sätestatud piiranguvööndi maalt maamaksu vastavalt 50% maamaksumäärast. Sellega korrigeeritakse kohalike omavalitsuste eelarvesse laekuva ja riigi eelarvest kompenseerimist vajava maamaksu suurust. Kuna määrusega arvatakse nimetatud 12 objekti kaitse alt välja, siis määruse jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuarist alates hakkavad nende kinnistute omanikud maamaksu maksma vastavalt üldisele korrale. Praegu kehtib maamaksusoodustus ka nende loodusobjektide kohta, mis on hävinud juba aastaid tagasi. Eelnimetatud omavalitsuste eelarvesse lisanduv maamaks on marginaalne ega mõjuta oluliselt valdade tulubaasi, sest piiranguvööndide pindala kokku on vaid 6,9 ha, sh on 0,12 ha üldkasutatav munitsipaalmaa, millelt maamaksu ei maksta.

Määruse jõustumisel puudub mõju loodus- ja elukeskkonnale, kaitstavate liikide ja elupaikade seisund ei muutu. Samuti puudub mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele. Määruse jõustumine ei puuduta rahvusvaheliste kohustuste täitmist ega too kaasa uute organisatsioonide moodustamist. Objektide kaitse alt väljaarvamisel ei teki maade riigile ostmise kohustust.

Vastavalt looduskaitseadusele on seni kaitse all olnud üksikobjektide ümber 50 m (0,77 ha) ulatuses piiranguvöönd (v.a kaks objekti, millel KR-s puudub vööndi pindala), kus kehtivad piirangud maaomanikule ning mitmed tegevused on lubatud vaid üksikobjekti valitseja igakordsel nõusolekul. Kui hävinud või looduskaitseväärse kaotanud loodusobjektid on keskkonnaregistrist kustutatud, väheneb Keskkonnaameti halduskoormus.

Määruse jõustumisel tuleb uue üldplaneeringu koostamise korraldajal kanda muudatused (st kustutada määruses nimetatud loodusobjektid planeeringukaardilt) planeeringusse. Muid põhimõttelisi muudatusi planeeringutele ei kaasne.

Riikliku kaitse alt väljaarvatavate looduse üksikobjektide territooriumil ei ole EELIS-e andmetel toetuskõlblikke metsamaid ega pool-looduslikke kooslusi ning ühelegi väljaarvatavale alale ei ole toetust makstud.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Määruse vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse

kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatud teiste ministeeriumitega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Kõik ministeeriumid on kooskõlastanud eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.